O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI VAZIRLIGI

NAMANGAN DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

“TASDIQLAYMAN”
O‘quv-uslubiy bo‘lim boshlig‘i
_____ A.Abdunazarov
2024- yil “29” 06

TADQIQIY PEDAGOGIKA

FANINING O‘QUV DASTURI

Bilim sohasi:	100000 – Ta’lim
Ta’lim sohasi:	110000 – Ta’lim
Magistratura mutaxassisligi:	70110101 – Pedagogika nazariyasi va tarixi

Toshkent – 2024

Fan/modul kodi TP105 (magistratura)	O‘quv yili 2024-2025	Semestr 1	ECTS-Kreditlar 5
Fan/modul turi Tanlov	**Ta’lim tili** O‘zbek/rus		**Haftadagi dars soatlari** 4

1.	**Fanning nomi**	**Auditoriya mashg‘ulotlari (soat)**	**Mustaqil ta’lim (soat)**	**Jami yuklama (soat)**
	Tadqiqiy pedagogika	60	90	150

2.

I. Fanning mazmuni.

Fanni o‘qitishdan maqsad – magistrantlarni pedagogik jarayonlarni tadqiq etishga tayyorlash, metodologik madaniyatni tarkib toptirish.

Fanning oldiga qo‘ygan vazifalari:

-magistrlarning pedagogik tadqiqotlarni tashkil etishning metodologik qoidalarini egallashlarini ta’minlash; ularning tadqiqotlarini tashkil etish va o‘tkazish mantig‘ini o‘zlashtirishlari uchun sharoit yaratish;

-magistrlarni magistrlik dissertatsiyasini bajarish jarayonida pedagogik tadqiqotlarni o‘tkazishga tayyorlashdan iborat.

II. Asosiy nazariy qism (ma’ruza mashg‘ulotlari).

II.I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:

1-mavzu. **Pedagogik tadqiqotlarning mazmuni va mohiyati**

Ijtimoiy-gumanitar izlanish sifatida pedagogik tadqiqotlarning o‘ziga xosliklari. Pedagogika fani metodologiyasi bilim va faoliyat tizimi sifatida. Pedagogik tadqiqotlarning metodologik ta’minoti va pedagogik refleksiyaga doir manbalari.

2-mavzu. **Pedagogik tadqiqotlarning asosiy kategoriyalari va tushunchalari**

Metododologik tadqiqot va maxsus ilmiy tadqiqot. Pedagogik ijodkorlik va uning o‘ziga xosliklari. Intuitsiya, zehn va pedagogik tafakkur. Pedagogik izlanish. Innovatsion faoliyat va innovatsion salohiyat. Tadqiqot loyihasi va dasturi.

3-mavzu. **Pedagogik tadqiqotlarda ilmiy dalillar va ularning roli**

Ilmiy dalilning mantiqiy-gnoseologik mohiyati. Pedagogik tadqiqotlarning mantiqiy-gnoseologik modeli. Empirik ma’lumotlar, misollar va illyustratsiyalar. Ilmiy dalilllar ilmiy bilimlarning tarkibiy qismi sifatida. Ilmiy dalillarning o‘ziga xos xususiyatlari.

4-mavzu: **Pedagogik muammoni tanlash va pedagogik tadqiqot mavzularini shakllantirish**

Pedagogik tadqiqotlar muammosi. Pedagogik tadqiqotlar muammosining turlari (informatsion, konseptual, kvalimetrik va tashkiliy-metodik) va darajalari (fenomenologik, konseptual, eksperimental). Pedagogik tadqiqotlar mavzularini aniqlashtirishning metodologik me’yorlari. Tadqiqot mavzusining

	muhim belgilari. 5-mavzu: **Pedagogik tadqiqotlarning dolzarbligini aniqlash** Tadqiqot muammosining dolzarbligi. Tadqiqot muammosining dolzarbligini asoslash. Tadqiqot mavzusi va dolzarbligini asoslashda yo‘l qo‘yiladigan tipik xatoliklar. 6-mavzu. **Pedagogik tadqiqotlar obyekti va predmeti** Tadqiqot obyekti va predmeti maydonini aniqlashtirish. Tadqiqot obyekti va predmetining muhim belgilari. Tadqiqot obyekti va predmetini aniqlashda yo‘l qo‘yiladigan tipik xatoliklar. 7-mavzu. **Pedagogik tadqiqotning maqsad va vazifalari** Tadqiqotning maqsadi – ilmiy izlanishning ideal (bashorat qilinayotgan) natijasi. Tadqiqot maqsadini aniqlashga qo‘yiladigan metodologik talablar. Tadqiqotning ilmiy-nazariy va konstruktiv-normativ funksiyalari. 8-mavzu. **Pedagogik tadqiqotlar farazini belgilash** Tadqiqot gipotezasi – ilmiy dalillashni talab etuvchi farazlar tizimi. Tadqiqot farazining turlari. Tadqiqot farazini aniqlashga qo‘yiladigan asosiy talablar. Tadqiqot farazini belgilashda produktiv yondashuvning o‘rni. 9-mavzu. **Pedagogik tadqiqotlarning metodologik tamoyillari** Pedagogik fanlar metodologiyasining umumilmiy tamoyillari. Pedagogik tadqiqotlarning konkret-metodologik tamoyillari. Shaxsiy yondashuv. Faoliyatli yondashuv. Polisubyektli yondashuv. Madaniy yondashuv. Antropologik yondashuv. 10-mavzu. **Ilmiy izlanuvchining metodologik madaniyati** Ilmiy izlanuvchining metodologik madaniyati – kasbiy kompetentlikning tarkibiy qismi sifatida. Ilmiy izlanuvchida metodologik madaniyatni tarkib toptirish darajalari. Ilmiy izlanuvchida metododologik madaniyatni shakllantirish shart-sharoitlari. 11-mavzu. **Pedagogik ilmiy tadqiqot metodlarini tasniflash muammolari** Pedagogik ilmiy tadqiqot metodlari tushunchasi. Pedagogik ilmiy tadqiqot metodlari tasnifi va tavsifi. Pedagogik ilmiy tadqiqot metodlarining imkoniyatlari. 12-mavzu. **Adabiyotlar va arxiv materiallarini o‘rganish, kuzatish, suhbat, so‘rov, test, eksperiment – empirik tadqiqot metodlari sifatida** Ilmiy-pedagogik bilimlarning manbalari: birlamchi manbalar, arxiv hujjatlari, dissertatsiya, avtoreferat, maqola va tezislar. Ilmiy-pedagogik adabiyotlarni tahlil etish usullari: adabiyotlar ro‘yxatini tuzish, konspektlashtirish, tezis yozish, sitatalash, annotatsiya yozish, taqrizlash. Kuzatish – asosiy ilmiy tadqiqot metodlaridan biri sifatida. Kuzatishning turlari. Kuzatishning o‘ziga xos xususiyatlari. Tadqiqot metodi sifatida suhbatning muhim xususiyatlari. Suhbat metodini qo‘llashga qo‘yiladigan metodologik talablar. So‘rov metodining asosiy shakllari. Test savollarini tuzish qoidalari. Test metodini qo‘llashga qo‘yiladigan talablar. Tabiiy eksperiment, laboratoriya eksperimenti, aniqlovchi eksperiment,

shakllantiruvchi eksperiment. Eksperimentni amalga oshirish bosqichlari.

13-mavzu. **Pedagogik tajriba-sinov ishlari dasturini ishlab chiqish metodikasi**

Pedagogik tajriba-sinov dasturining tuzilishi. Pedagogik tajriba-sinov ishlari dasturini ishlab chiqish tamoyillari. Pedagogik tajriba-sinov ishlari dasturini amaliyotga tatbiq etish metodikasi.

14-mavzu. **Pedagogik ilmiy tadqiqot jarayonini modellashtirish**

Pedagogik modellashtirish – nazariy tadqiqot metodi. Pedagogik jarayon modeli – statistik tizim sifatida. Ideallashtirish metodining modellashtirish jarayonidagi o‘rni.

15-mavzu. **Pedagogik tadqiqotlarni tashkil etish va o‘tkazish bosqichlari**

Pedagogik tadqiqotlarni tashkil etishning mantig‘i va tuzilishi. Tadqiqotni loyihalashtirish. Tadqiqotni amalga oshirish. Olingan natijalarni qayd etish va tahlil etish.

III. Amaliy mashg‘ulotlari bo‘yicha ko‘rsatma va tavsiyalar.

Amaliy mashg‘ulotlarida magistrlarda tadqiqiy pedagogikaga doir bilim, ko‘nikma va malakalar hosil qilinadi.

Amaliy mashg‘ulotlarining taxminiy tavsiya etiladigan mavzulari:

1. Pedagogika fani – pedagogik refleksiya obyekti sifatida.
2. Pedagogik tadqiqotlarning metodologik ta’minoti darajalari va manbalari.
3. Pedagogik tadqiqotlarda tizimli yondashuv.
4. Pedagogik tadqiqot muammosi.
5. Ilmiy tadqiqot mavzusini tanlash.
6. Ilmiy tadqiqotning dolzarbligini asoslash.
7. Ilmiy tadqiqot farazini belgilash.
8. Ilmiy tadqiqotning yangiligini aniqlash.
9. Pedagogik tadqiqotning nazariy-amaliy ahamiyatini asoslash.
10. Pedagogik tadqiqotlarning mantiqiy-gnoseologik modeli.
11. Pedagogik tadqiqotlarning metodologik apparati va sifat mezonlari.
12. Pedagogik tadqiqotlarning metodologik vositalari.
13. Tadqiqotning empirik va nazariy darajalarida qo‘llaniladigan metodlar (abstraktlash, analiz, sintez, induksiya, deduksiya, modellashtirish).
14. Empirik tadqiqot metodlari.
15. Nazariy tadqiqot metodlari.

IV. Mustaqil ta’lim va mustaqil ishlar.

Mustaqil ta’lim mazmuni ma’ruza va amaliy mashg‘ulotlar mavzulari asosida shakllantiriladi. Biroq mustaqil ta’lim ko‘proq ma’ruza va seminar mashg‘ulotlarida o‘rganilmagan masalalarni o‘z ichiga qamrab oladi. Mustaqil ta’lim asosida o‘qib-o‘rganilgan masalalar fan bo‘yicha oraliq va yakuniy nazorat ishlari savollarida o‘z aksini topadi.

	Mustaqil ta’limni tayyorlashda mazkur fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi: - darslik va o‘quv qo‘llanmalar bo‘yicha mavzularni konspektlashtirish; - adabiyotlar asosida referat yozish; - kitob va maqollalarga annotatsiya yozish; - internet tarmog‘idan axborotlar izlash va tahlil etish. Mustaqil ta’lim uchun tavsiya etiladigan mavzular: 1. Metodologiya tushunchasi. 2. Dialektika elementlari. 3. Ta’lim va tarbiya metodologiyasi. 4. Ziddiyat. Qonun va qonuniyat. 5. Dialektika qonunlari. 6. Metodologiyani tadqiq etish manbalari. 7. Deskriptiv va preskriptiv metodologiya. 8. Pedagogikaning metodologik asoslari. 9. Pedagogikadagi asosiy metodologik yondashuvlar. 10. Metodologik madaniyat – pedagogik faoliyat refleksiyasining natijasi sifatida. 11. Pedagogik tadqiqotlar metodologiyasi va metodlari. 12. Metodologiyada “refleksiya” tushunchasi. 13. Metodologik deduksiya. 14. Tadqiqot metodlarini tanlash tamoyillari. 15. Ta’limda metodologik yaxlitlik. 16. Tadqiqot metodlarining metodologik asoslari.
3.	**V. Fanni o‘qitishning natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar).** Fanni o‘zlashirish natijasida magistrant quyidagi kompetensiyalarga ega bo‘ladi: • tadqiqotchilik – muammoni aniqlash, uni hal etish yo‘llarini izlash, muammoga yechim topish qobiliyati; • informatsion – axborotlar ustida ishlash, axborot hurujlaridan himoyalanish, axborot iste’moli madaniyatini egallash; • kommunikativ – lingvistik savodxonlik, adabiy va ilmiy uslub qoidalarini o‘zlashtirish, verbal va noverbal nutq ko‘nikmalarini o‘zlashtirish, o‘zaro fikr almashish; • kreativ – faoliyat yoki jarayon samaradorligini ta’minlashga xizmat qiluvchi yangi g‘oyalarni yaratish, shuningdek, mavjud muammolarni ijobiy hal qilishga nisbatan tayyorgarlikni tavsiflovchi qobiliyat. • ma’naviy-axloqiy – jamiyatda qabul qilingan xulq-atvor me’yorlarini o‘zlashtirish va amal qilish, ma’naviy tahdidlarga qarshi kurashish, ma’naviy targ‘ibot va tashviqot ishlarini tashkil etishga tayyorgarlik; • akmeologik – o‘ziga va uni o‘rab turgan atrof-muhitga ishonch, o‘z xohish-istaklari va ehtiyojlarini to‘liq anglash, refleksiya, identifikatsiya, interiorizatsiyaga, o‘zining qarashlari, e’tiqodi va ustanovkalarini o‘zgartirishga qobiliyatlilik;

	• aksiologik – pedagogik voqelikni aksiologik baholash, pedagogik hodisalarni qadriyat sifatida anglash, pedagogik jarayondan zavqlanish, lazzatlanish, mas'uliyat hissini sezish, o'z pedagogik pozitsiyasini anglash va ta'limiy qadriyatlar asosida pedagogik faoliyatga tayyorlik.
4.	**VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:** • interfaol ma'ruza va amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish texnologiyasi; • modulli ta'lim texnologiyasi; • muammoli ta'lim texnologiyasi; • kooperativ ta'lim texnologiyasi; • refleksiv ta'lim texnologiyasi; • art-texnologiyalar; • veb-kvest; • chizma-tasviriy modellar (mantiqiy graf, freym modeli, tayanch konspekt, semantik tarmoq, intellekt karta).
5.	**VII. Kreditlarni olish uchun talablar:** • ma'ruza va amaliy mashg'ulorlarda muntazam qatnashish: munozaralar va o'quv konferensiyasida ishtirok etish; tayanch konspektlar tuzish; • joriy va oraliq nazorat topshiriqlarini bajarish; • mustaqil ish topshiriqlarini bajarish; • yakuniy nazorat topshirish**.**
6.	**VIII. Asosiy adabiyotlar** 1. Xodjayev B.X., Choriyev A., Saliyeva Z.T. Pedagogik tadqiqotlar metodologiyasi. – T.: IQTISODIYOT DUNYOSI, 2018. 2. Тўрақулов Х.А., Ҳасанбоев Ж.Ж., Усманов Н.Ў., Алқаров И.Ш., Тўрақулов О.Х. Илмий тадқиқот асослари. – Т.: "Fan va texnologiya" нашриёти, 2011. 3. Краевский В.В. Методология педагогического исследования: Пособие для педагога-исследователя. – Самара: Изд-во СамГПИ, 1994. **Qo'shimcha adabiyotlar:** 1. Барсков А.Г. Научный метод: возможности и иллюзии. – М., 1994. 2. Безрукова, В.С. Педагогика. Проективная педагогика: Учеб. пособие для пед. ин-тов и индустр.-пед. техникумов – Екатеринбург, 1996. 3. Брызгалова, С.И. Научно-педагогическое исследование. – Калининград, 1996. 4. Гершунский, Б.С. Философия образования для XXI века. – М., 1998. **Axborot manbalari** 1. www. tdpu.uz 2. www. pedagog.uz 3. www. Ziyonet.uz 4. www. edu.uz 5. tdpu-INTRANET.ped

7.	Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti tomonidan ishlab chiqilgan va universitet Kengashining 2023-yil “___” _____dagi “___”-son Qarori bilan tasdiqlangan.
8.	**Fan/modul uchun mas’ullar va dastur mualliflari:** Xodjayev Begzod Xudoyberdievich – TDPU kafedra mudiri, pedagogika fanlari doktori, professor. Isaev Ilya Fyodorovich – Rossiya Federatsiyasi Belgorod milliy tadqiqotlar universiteti Belgorod pedagogika instituti “Pedagogika” kafedrasi professori, p.f.d. Yutta Stadop – Germaniya Bonn pedagogika universiteti, “Umumiy didaktika va maktab pedagogikasi” kafedrasi professori, pedagogika fanlari doktori.
9.	**Taqrizchilar:** Bozorova Muslima Qodirovna – TerDU “Pedagogika va ijtimoiy ish” kafedrasi mudiri, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent. Tuychiyeva Inoyatxon Ibragimovna – FarDU “Pedagogika” kafedrasi mudiri, pedagogika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD)